

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

22 грудня 2022 року

Київ

№ 247

Про затвердження Положення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг у період дії воєнного стану та внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39

Відповідно до статей 7, 15, 55¹, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 21, 28, 38¹ Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ «Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”», з метою забезпечення безпеки та фінансової стабільності фінансової системи, запобігання кризовим явищам у період запровадження воєнного стану в Україні Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг у період дії воєнного стану (далі – Положення), що додається.

2. Пункт 9¹, підпункт 4 пункту 19¹ постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39 “Про врегулювання діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг, небанківських фінансових груп, учасників платіжного ринку, колекторських компаній та юридичних осіб, які отримали ліцензію на надання банкам послуг з інкасації” (зі змінами) виключити.

3. Процедури щодо анулювання ліцензії, розпочаті до набрання чинності цією постановою, завершуються з дотриманням порядку і вимог нормативно-правових актів Національного банку України, чинних на дату набрання чинності цією постановою.

Ознаки, наявність яких є підставою для висновку Національного банку про здійснення ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників та/або інших кредиторів (далі – ризикова діяльність) небанківської фінансової установи або юридичної особи, яка не є фінансовою установою, але має право надавати окремі фінансові послуги (далі – надавач фінансових послуг), виявлені в діяльності таких надавачів фінансових послуг, що відбувалася до набрання чинності цією

постановою, кваліфікуються з дотриманням порядку і вимог нормативно-правових актів Національного банку України, чинних на дату набрання чинності цією постановою.

Розгляд питання щодо встановлення факту здійснення ризикової діяльності надавача фінансових послуг та прийняття рішення про анулювання ліцензії у зв'язку зі здійсненням ризикової діяльності, що відбувалася до набрання чинності цією постановою, здійснюється за процедурою, передбаченою Положенням.

4. На період дії цієї постанови:

1) не застосовуються ознаки, наявність яких є підставою для висновку Національного банку України про здійснення ризикової діяльності, перелік яких зазначений в пункті 9 розділу III Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 (зі змінами) (далі – Положення про застосування заходів впливу), крім випадків, визначених у пункті 3 цієї постанови;

2) рішення про анулювання ліцензії приймається за наявності підстав, визначених у пункті 5 розділу II Положення, у порядку, визначеному в розділі III Положення;

3) захід впливу у вигляді відкликання (анулювання) ліцензії в разі наявності інших підстав, ніж визначені в пункті 5 розділу II Положення, застосовується в порядку, передбаченому Положенням про застосування заходів впливу.

5. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування, та діє до моменту припинення чи скасування воєнного стану в Україні.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Інд. 33

Положення
про анулювання ліцензії на
провадження діяльності з надання фінансових послуг
у період дії воєнного стану

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги), Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ «Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”», з метою забезпечення безпеки та стабільності фінансової системи, запобігання кризовим явищам у період запровадження воєнного стану в Україні та встановлює вимоги і порядок анулювання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг.

2. Термін “документ, у якому зафіксовані порушення або зазначені ознаки здійснення ризикової діяльності” уживається в значенні, наведеному в Положенні про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 (зі змінами) (далі – Положення про застосування заходів впливу).

Термін “єдина електронна адреса” уживається в значенні, наведеному в Положенні про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 24 грудня 2021 року № 153 (зі змінами) (далі – Положення про ліцензування).

Інші терміни, що використовуються в цьому Положенні, уживаються в значеннях, визначених Законом про фінансові послуги, іншими законами України та нормативно-правовими актами Національного банку України (далі – Національний банк).

3. Це Положення визначає:

1) порядок та умови анулювання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, визначених у пунктах 4–7, 9, 11 частини першої

статті 4 Закону про фінансові послуги, а також ліцензії на торгівлю валютними цінностями та ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків (далі – ліцензія) у період дії воєнного стану небанківським фінансовим установам, юридичним особам, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, включаючи операторів поштового зв'язку, які мають право провадити діяльність з торгівлі валютними цінностями (далі – надавачі фінансових послуг);

2) перелік ознак, наявність яких є підставою для висновку Національного банку про здійснення надавачем фінансових послуг ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників та/або інших кредиторів такого надавача фінансових послуг (далі – ризикова діяльність).

4. Вимоги цього Положення не застосовуються до порядку відкликання (анулювання) ліцензій та припинення діяльності з надання фінансових послуг надавачами фінансових послуг, що здійснюються з підстав та в порядку, визначених Положенням про ліцензування.

II. Підстави анулювання ліцензії

5. Національний банк має право прийняти рішення про анулювання ліцензії за наявності однієї з таких підстав:

1) невиконання надавачем фінансових послуг розпорядження, рішення Національного банку про усунення виявлених порушень ліцензійних умов;

2) повторного порушення надавачем фінансових послуг ліцензійних умов. Повторним порушенням ліцензійних умов вважається вчинення протягом двох років з дня видання Національним банком розпорядження, рішення про усунення порушень ліцензійних умов нового порушення хоча б однієї з ліцензійних умов, щодо якої видавалося таке рішення (розпорядження);

3) виявлення факту (фактів) здійснення надавачем фінансових послуг, ризикової діяльності, ознаки якої зазначені в пункті 6 розділу II цього Положення;

4) відмови надавача фінансових послуг у проведенні перевірки Національним банком, включаючи недопуск уповноважених осіб Національного банку до здійснення перевірки, ненадання документів, інформації щодо предмета перевірки, відмова в доступі до приміщень, об'єктів, що використовуються при наданні фінансових послуг, або відсутність протягом першого дня перевірки особи, уповноваженої представляти інтереси надавача фінансових послуг на час проведення перевірки;

5) невідповідність структури власності надавача фінансових послуг та/або власників істотної участі в ньому вимогам законодавства України;

6) невідповідність ділової репутації надавача фінансових послуг, його керівників та/або власників істотної участі вимогам законодавства України;

7) незабезпечення надавачем фінансових послуг наявності мінімального капіталу/власного (статутного та/або додаткового) капіталу в розмірі, передбаченому законодавством України;

8) нерозкриття (неповне розкриття)/непідтвердження (неповне підтвердження) надавачем фінансових послуг інформації щодо джерел походження коштів, з яких складається його власний (статутний та/або додатковий) капітал, на підставах і в порядку, визначених законодавством України;

9) застосування Національним банком два та більше разів протягом року заходів впливу за порушення встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

6. До переліку ознак, наявність яких є підставою для висновку Національного банку про здійснення ризикової діяльності, належать:

1) щодо надавачів фінансових послуг:

провадження діяльності, що призвела до допущення надавачем фінансових послуг двох і більше випадків порушення однієї і тієї самої норми законів, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність із надання фінансових послуг, протягом останніх 12 місяців, що передують даті виявлення ознаки ризикової діяльності;

укладання надавачем фінансових послуг договорів про надання фінансових послуг з клієнтами, унесення змін до діючих договорів про надання фінансових послуг з клієнтами в частині збільшення зобов'язань, продовження їх строку дії (право на укладання яких втрачає учасник ринку небанківських фінансових послуг відповідно до пункту 57 розділу VII Положення про застосування заходів впливу), вчинене під час тимчасового зупинення ліцензії такої особи;

2) щодо кредитних спілок (додатково до ознак, визначених у підпункті 1 пункту 6 розділу II цього Положення):

повернення, включаючи дострокове, внесків (вкладів) пов'язаним із кредитною спілкою особам на більш сприятливих умовах, ніж для інших членів кредитної спілки;

подання до Національного банку недостовірних даних, які більше ніж на 25 відсотків відхиляються від фактичних показників діяльності кредитної спілки;

унесення змін чи доповнень до діючих договорів про залучення внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, що призводять до збільшення зобов'язань перед членами такої кредитної спілки, за наявності порушення зобов'язань перед членами кредитної спілки за діючими договорами про залучення внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки;

3) щодо страховиків (додатково до ознак, визначених у підпункті 1 пункту 6 розділу II цього Положення):

формування страхових резервів у недостатньому розмірі два чи більше разів протягом календарного року більше ніж на 10 відсотків від їх достатнього розміру, визначеного відповідно до законодавства України;

провадження діяльності, що призвела до порушення одного або кількох обов'язкових нормативів (крім нормативу якості активів) в обсязі, що перевищує 10 відсотків нормативного обсягу активів, визначеного Положенням про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика, затвердженим розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 07 червня 2018 року № 850, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 липня 2018 року за № 782/32234 (зі змінами) (далі – Положення № 850), протягом 90 календарних днів з дати усунення попереднього порушення таких нормативів;

провадження діяльності, що призвела до двох або більше порушень одного або кількох обов'язкових нормативів (крім нормативу якості активів), визначених Положенням № 850, у межах одного звітного періоду, якщо на початок і кінець звітного періоду такі нормативи виконуються;

провадження діяльності, що призвела до недостатності доходів та/або надмірності витрат, та/або до погіршення фінансового стану страховика, що створює ризик порушення встановлених законодавством України обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з активами;

провадження діяльності, що призвела до придбання страховиком активів, що не належать до прийнятних активів, якщо таке придбання призводить до зменшення розміру прийнятних активів, які включаються до нормативу платоспроможності та достатності капіталу, до розміру, що є меншим від нормативного обсягу активів відповідно до Положення № 850;

укладання страховиком нових договорів страхування (вхідного перестраховування, співстрахування), продовження строку дії укладених договорів страхування (вхідного перестраховування, співстрахування) та/або внесення змін до укладених договорів страхування (вхідного перестраховування, співстрахування), що призводять до збільшення зобов'язань за такими договорами, за умови наявності простроченої кредиторської заборгованості за страховими виплатами за видом страхування, термін прострочення якої становить більше 30 календарних днів, та/або наявності заявлених, але не врегульованих вимог, строк прийняття рішення за якими відповідно до умов

договорів страхування або законодавства України сплив (закінчився) більше ніж 30 календарних днів тому;

4) щодо небанківських фінансових установ, які відповідно до законодавства України мають право надавати гарантії (далі – гаранті) (додатково до ознак, визначених у підпункті 1 пункту 6 розділу II цього Положення):

укладання договорів гарантії, якщо на момент укладання таких договорів гарант не виконує обов'язкових фінансових нормативів;

провадження діяльності, що призвела до двох або більше порушень обов'язкових фінансових нормативів, у межах одного звітного періоду, якщо на початок і кінець звітного періоду такі нормативи виконуються;

унесення гарантом змін чи доповнень до діючих договорів про надання гарантій, що призводять до збільшення зобов'язань перед клієнтами, за наявності порушення зобов'язань перед клієнтами такого гаранта за діючими договорами про надання гарантій.

Для визначення наявності ознак, які є підставою для висновку Національного банку про здійснення ризикової діяльності, провадження діяльності включає вчинення правочинів та/або здійснення операцій, та/або прийняття органами управління, посадовими особами надавача фінансових послуг управлінських рішень щодо надання фінансових послуг, у тому числі ті, які не відображені в обліку.

Звітним періодом є період, визначений Правилами складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 25 листопада 2021 року № 123.

7. Надавач фінансових послуг протягом трьох робочих днів після самостійного усунення виявленого порушення законодавства про фінансові послуги, включаючи законодавство про захист прав споживачів фінансових послуг, вимог щодо етичної поведінки, ознак, що можуть свідчити про здійснення ризикової діяльності, надсилає Національному банку повідомлення про самостійне усунення виявлених порушень, припинення здійснення ризикової діяльності, яке повинно містити:

1) інформацію про заходи, вжиті для усунення порушення/ознаки, що може свідчити про здійснення ризикової діяльності, та документи (їх копії), що підтверджують усунення порушення/ознаки, що може свідчити про здійснення ризикової діяльності, та їх наслідки в повному обсязі;

2) запевнення, що документи, які підтверджують самостійне усунення порушення до застосування заходів впливу, припинення ризикової діяльності, є дійсними, а інформація, яка в них міститься, є достовірною і повною.

8. Надавач фінансових послуг подає до Національного банку

повідомлення/інформацію/документи/копії документів/запевнення, зазначені в пункті 7 розділу II цього Положення, засобами системи електронної пошти Національного банку (за умови підключення до системи електронної пошти Національного банку) або на електронну поштову скриньку Національного банку з використанням кваліфікованого електронного підпису (далі – КЕП).

9. Національний банк під час розгляду питання про прийняття рішення про анулювання ліцензії бере до уваги:

1) характер та обставини здійснення ризикової діяльності/вчиненого порушення;

2) причини, які зумовили здійснення ризикової діяльності/вчинення порушення;

3) загальний фінансовий стан надавача фінансових послуг;

4) ужиті надавачем фінансових послуг заходи для попередження здійснення ризикової діяльності/вчинення порушень, припинення здійснення ризикової діяльності/вчинення порушення;

5) наслідки здійснення ризикової діяльності/вчинення порушення, наслідки прийняття рішення про анулювання ліцензії;

6) ступінь загрози інтересам вкладників та/або інших кредиторів надавача фінансових послуг унаслідок здійснення ризикової діяльності, ознаки якої зазначені в пункті 6 розділу II цього Положення.

10. Факт здійснення надавачем фінансових послуг ризикової діяльності встановлюється Правлінням Національного банку (далі – Правління) або Комітетом з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг (далі – Комітет з питань нагляду).

III. Порядок прийняття Національним банком рішення про анулювання ліцензії в період дії воєнного стану

11. Національний банк робить висновок про здійснення надавачем фінансових послуг ризикової діяльності, приймає рішення про анулювання ліцензії на підставі результатів (матеріалів):

1) планових та позапланових інспекційних перевірок надавачів фінансових послуг, нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк;

2) безвиїзного нагляду за діяльністю надавачів фінансових послуг;

3) нагляду за додержанням законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг і контролю за дотриманням законодавства України про рекламу фінансових послуг;

4) нагляду за додержанням вимог законодавства України щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки);

5) контролю за дотриманням вимог нормативно-правового акта Національного банку, що встановлює вимоги до структури власності;

6) нагляду за дотриманням умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов).

12. Рішення про анулювання ліцензії:

1) приймає Правління, а в разі делегування Правлінням відповідних повноважень – Комітет з питань нагляду;

2) набирає чинності з дати, зазначеної в рішенні.

13. Рішення про анулювання ліцензії повинно містити:

1) відомості про надавача фінансових послуг: повне найменування юридичної особи, місцезнаходження, код за ЄДРПОУ;

2) реквізити документа, у якому зафіксовані порушення або зазначені ознаки здійснення ризикової діяльності;

3) реквізити акта про відмову в проведенні перевірки та опис фактів, що свідчать про відмову в проведенні перевірки, – у разі відмови надавача фінансових послуг у проведенні перевірки Національним банком;

4) підстави для анулювання ліцензії відповідно до пункту 5 розділу II цього Положення;

5) опис порушення (із зазначенням норм законодавства про фінансові послуги/законодавства про захист прав споживачів, включаючи вимоги до етичної поведінки, які порушено)/висновок про здійснення ризикової діяльності (з обґрунтуванням загрози інтересам вкладників та/або інших кредиторів надавача фінансових послуг), інформації про вчинені дії (бездіяльність) надавача фінансових послуг, що призвели до порушення/здійснення ризикової

діяльності, – у разі вчинення надавачем фінансових послуг порушення/здійснення ризикової діяльності.

14. Національний банк запрошує керівника надавача фінансових послуг для участі в засіданні Правління/Комітету з питань нагляду, на якому розглядається питання про анулювання ліцензії надавачу фінансових послуг, з метою надання пояснень/заперечень стосовно вчинених надавачем фінансових послуг порушень/здійснення ризикової діяльності.

Від імені надавача фінансових послуг участь у засіданні Правління/Комітету з питань нагляду може брати керівник або уповноважена особа (далі – запрошена особа).

Запрошена особа має право брати участь у засіданні шляхом фізичної присутності або дистанційно за допомогою засобів аудіо-, відеозв'язку. Конкретний спосіб участі в засіданні запрошеної особи визначається Національним банком у відповідному запрошенні.

Запрошення надсилається не пізніше ніж за два робочих дні до дати проведення засідання Правління/Комітету з питань нагляду на єдину електронну адресу.

Відсутність (нез'явлення або невзяття участі дистанційно) запрошеної особи під час засідання Правління/Комітету з питань нагляду не є підставою для відкладення розгляду Правлінням/Комітетом з питань нагляду питання щодо анулювання ліцензії.

15. Національний банк протягом трьох робочих днів із дня прийняття рішення про анулювання ліцензії:

1) оприлюднює інформацію про прийняте рішення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку;

2) повідомляє про прийняте рішення надавача фінансових послуг шляхом надсилання рішення про анулювання ліцензії у формі:

електронного документа, підписаного КЕП уповноваженої посадової особи Національного банку, на єдину електронну адресу разом із супровідним листом, підписаним КЕП уповноваженої посадової особи Національного банку, або

паперової копії електронного документа, засвідченої в порядку, установленому законодавством України, – на поштову адресу надавача фінансових послуг рекомендованим листом із повідомленням про вручення разом із копією супровідного листа, засвідченого в порядку, установленому законодавством України.

16. Надавач фінансових послуг вважається належним чином повідомленим про прийняте рішення про анулювання ліцензії за умов:

1) оприлюднення Національним банком інформації про прийняте рішення

про анулювання ліцензії відповідно до підпункту 1 пункту 15 розділу III цього Положення;

2) повідомлення Національним банком надавача фінансових послуг про прийняте рішення про анулювання ліцензії відповідно до підпункту 2 пункту 16 розділу III цього Положення.

17. Національний банк має право прийняти рішення про анулювання ліцензії:

1) з підстави, визначеної в підпункті 3 пункту 5 розділу II цього Положення, – протягом трьох місяців із дня виявлення ознак, наявність яких є підставою для висновку Національного банку про здійснення ризикової діяльності, але не пізніше шести місяців з дня припинення здійснення надавачем фінансових послуг ризикової діяльності;

2) з підстав, визначених у підпунктах 1, 2, 4–9 пункту 5 розділу II цього Положення, – у строк, що визначений в пункті 20 розділу III Положення про застосування заходів впливу.

18. Надавач фінансових послуг із дня набрання чинності рішенням про анулювання ліцензії втрачає право:

1) укладати договори (продовжувати строк діючих договорів) про надання фінансових послуг із клієнтами щодо виду фінансових послуг, на провадження яких була видана ліцензія;

2) укладати договори (уносити зміни до діючих договорів) про надання фінансових послуг, які призводять до збільшення зобов'язань учасника ринку небанківських фінансових послуг перед клієнтами щодо виду фінансових послуг, на провадження яких була видана ліцензія, включаючи договори перестрахування.

19. Надавач фінансових послуг у разі прийняття щодо нього рішення про анулювання ліцензії повинен виконувати свої зобов'язання за договорами з клієнтами щодо зазначеного в рішенні виду фінансових послуг, укладеними до дня набрання чинності рішенням про анулювання ліцензії.

20. Надавач фінансових послуг не пізніше одного робочого дня з дня набрання чинності рішенням про анулювання ліцензії зобов'язаний оприлюднити на власному вебсайті (вебсторінці) інформацію про:

1) прийняте рішення та дату набрання чинності таким рішенням;

2) втрату надавачем фінансових послуг права:

укладати договори (продовжувати строк діючих договорів) про надання фінансових послуг із клієнтами щодо виду фінансових послуг, на провадження яких була видана ліцензія;

укладати договори (уносити зміни до діючих договорів), які призводять до збільшення зобов'язань надавача фінансових послуг перед клієнтами щодо виду фінансових послуг, на провадження яких була видана ліцензія, включаючи договори перестрахування.